Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет Біолого-технологічний
Кафедра технології виробництва і переробки продукції тваринництва та кінології

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
обов'язковий/ вибірковий

ОК 10- Етологія тварин

Спеціальність 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

на третьому (доктор філософії) рівні вищої освіти

Суми – 2024

Розробник: _____ Павленко Ю.М. д. с.-г. н., доцент, кафедри «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва та кінології»

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри: **«Технології виробництва і переробки продукції тваринництва та кінології»;**	протокол від 06.06.2024 №10
	Завідувач кафедри: _____ Юлія ПАВЛЕНКО

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____ Леонтій ХМЕЛЬНИЧИЙ

Декан факультету,
де реалізується освітня програма _____ Вікторія ВЕЧОРКА
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана: Опара В.О.
(ПІБ)

_____
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації _____ (Надія Баранік)
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 09.08 2024 р.

© СНАУ, 2024 рік

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Етологія тварин							
2.	Факультет/кафедра	Біолого-технологічний/ технології виробництва і переробки продукції тваринництва та кінології							
3.	Статус ОК	Обов'язковий							
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК	204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва							
5.	ОК може бути запропонований для (*для вибіркових ОК)*	-							
6.	Рівень НРК	8 рівень							
7.	Семестр та тривалість вивчення	2 семестр 10 тижнів							
8.	Кількість кредитів ЄКТС	3							
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні		Лабораторні			
		денна	заоч.	денна	заоч.	денна	заоч.	денна	заоч.
		20		20			-	50	
10.	Мова навчання	Українська							
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Павленко Юлія Миколаївна							
11.1	Контактна інформація	Доктор с-г н., доцент, кафедра технології виробництва і переробки продукції тваринництва та кінології, кабінет 321 головного корпусу ел.адреса: jasjulia@ukr.net ; консультації: щовівторка 14^{00}-15^{00}							
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна «Етологія тварин» дає можливість здобувачам вищої освіти третього ступеня «Доктор філософії» набути фахових компетенцій уетологічних знань у проведенні наукових досліджень, що застосовуються у галузях скотарства, свинарства, птахівництва та кінології. Основні теми, що підлягають вивченню: фізіологічні основи поведінки тварин, соціальна організація тварин, репродуктивна поведінка тварин, етологічні особливості великої рогатої худоби, етологічні особливості коней,етологічні особливості свиней У результаті вивчення дисципліни аспірант буде володіти знаннями стосовно видів наукових експериментів, характерних для найбільш поширених тваринницьких галузей в Україні та світі.							
13.	Мета освітнього компонента	Метою вивчення дисципліни є опанування аспірантами знань в етолгічних основах та наукових дослідженнях у галузях молочного та м'ясного скотарства, свинарства, птахівництва, кінології за кордоном і в Україні. Надати теоретичні знання та сформувати уміння з проведення дослідів з відтворення, годівлі, утримання та раціонального використання							

		великої рогатої худоби, свиней та птиці, собак з метою максимально повної реалізації їхнього генетичного потенціалу без порушень екології. Визначати шляхи пошук, оброблення та узагальнення інформації, організовувати наукові дослідження в галузі. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	ОК 2. Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності; ОК 3. Управління науковими проєктами та реєстрація прав інтелектуальної власності ОК 8. Методологія проведення наукових досліджень; ОК 9. Дослід у тваринництві;
15.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності у СНАУ регулюється Кодексом академічної доброчесності http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/kodeks_akadem_dobrochesnosti.pdf У відповідності до нього вимоги до студента щодо дотримання академічної доброчесності під час вивчення освітнього компонента наступні: відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; бути присутнім на усіх заняттях; виконувати самостійну роботу; чесно та відповідально готуватись до поточного, модульного та підсумкового контролю; подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу. Є неприйнятним для студента: виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до викладача; запізнюватись на заняття та пропускати їх без поважних причин; під час навчального процесу використовувати підказки, роботи інших осіб, телефони; надавати та одержувати допомогу від третіх осіб при проходженні поточного, модульного та підсумкового контролю; отримувати або пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній діяльності. За порушення правил академічної доброчесності студенти можуть бути притягнуті до наступних форм відповідальності: – повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу; – попередження; – винесення догани; – відрахування з університету (ч.5 ст. 48 Закону України «Про освіту»); – арешт або обмеження волі, або позбавлення волі.
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=955
17.	Ключові слова	Поведінка, інстинкт, соціальна ієрархія, статеве розмноження, етологічні особливості великої рогатої

		худоби, етологічні особливості свиней.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен…»	Програмні результати навчання на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)	Як оцінюється РНД
	ПРН10	
ДРН 1. Використовувати у виробничих умовах та наукових дослідженнях сучасні методи етологічного аналізу поведінки тварин.	Х	Індивідуальне завдання з Теми 1
ДРН 2. Розпізнавати та аналізувати основні форми індивідуальної і соціальної поведінки сільськогосподарських тварин, оцінювати їх адаптацію до умов утримання.	Х	Індивідуальне завдання з Теми 2
ДРН 3. Вміти оцінювати вплив факторів середовища, технології утримання та годівлі на поведінкові реакції і стресостійкість тварин.	Х	Індивідуальне завдання з Теми 3
ДРН 4. Проводити етологічні спостереження та інтерпретувати поведінкові реакції тварин для оцінювання їхнього фізіологічного стану, добробуту та рівня адаптації.	Х	Індивідуальне завдання з Теми 4
ДРН 5. Прогнозувати зміни поведінки тварин залежно від умов утримання та застосовувати етологічні знання для оптимізації технологій виробництва продукції тваринництва.	Х	Індивідуальне завдання з Теми 5

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомендована література
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		Пз		Лаб.з				
	ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.	денна	заоч.	
Тема 1. Фізіологічні особливості і поведінка тварин. 1. Адаптивна форма поведінки у світлі теорії функціональних систем П.К. Анохіна (1968). 2. Інстинкти, їх класифікація. 3. Набуті форми поведінки як результат навчення. 4. Детермінанти поведінки.	4		4				10		1, 2, 3 Електронний ресурс

Тема 2. Соціальна організація тварин 1. Загальна характеристика соціальної організації тварин	4		4				10		1, 3,4,6 Електронний
2. Системи соціальної ієрархії у тварин									ресурс
Тема 3. Репродуктивна поведінка тваринам 1. Роль статевого розмноження в еволюції. 2. Види статевого розмноження. 3. Типи шлюбних стосунків. 4. Стадії процесу розмноження. 5. Батьківська поведінка. 6. Розпад сімей і розселення молодняка	4		4				10		1, 2,5 електронні ресурси
Тема 4.Етологічні особливості великої рогатої худоби 1. Походження великої рогатої худоби. 2. Біологічні особливості великої рогатої худоби.	4		4				10		1,2,5,6 Електронний ресурс
Тема 5. Етологічні особливості свиней 1. Поведінка свиней і виробництво продукції 2. Розумові здібності свиней 3. Біологічні особливості свиней 4. Особливості поведінки свиней	4		4				4		4,6 електронні ресурси
Всього	**20**		**20**			**-**	**50**		

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	**Методи викладання** (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	**Кількість годин**	**Методи навчання** (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	**Кількість годин**
ДРН 1	Лекція, практична робота	8	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання.	10
ДРН 2	Лекція, інструктаж, практична робота, робота з каталогами	8	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання.	10
ДРН 3	Лекція, презентація, практична робота.	8	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання.	10
ДРН 4	Лекція, презентація, практична робота, використання програмного забезпечення	8	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання.	10
ДРН 5	Лекція, практична робота,	8	Опрацювання конспекту,	10
			літературних джерел, виконання індивідуального завдання, використання ПК.	
	Всього	**40**		**50**

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	**Методи сумативного оцінювання**	**Бали / Вага у загальній оцінці**	**Дата складання**
1.	Індивідуальне завдання з Теми 1	20 балів / 20%	2 семестр, 3 тиждень
2.	Індивідуальне завдання з Теми 2	20 балів / 20%	2 семестр, 4 тиждень
3	Індивідуальне завдання з Теми 3	20 балів / 20%	2 семестр, 6 тиждень
4	Індивідуальне завдання з Теми 4	20 балів / 20%	2 семестр, 8 тиждень
5	Індивідуальне завдання з Теми 5	20 балів / 20%	2 семестр, 10 тиждень

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Індивідуальне завдання з Теми 1	*<12 балів*	*12-15 бали*	15-18 *бали*	*18-20 балів*
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі розрахунки відсутні, відсутній аналіз отриманих даних	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, чітко інтерпретовано отримані результати
Індивідуальне завдання з Теми 2	*<12 балів*	*12-15 бали*	15-18 *бали*	*18-20 балів*
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі розрахунки відсутні, відсутній аналіз отриманих даних	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, чітко інтерпретовано отримані результати
Індивідуальне завдання з Теми 3	*<12 балів*	*12-15 балів*	*15-18 балів*	*18-20 балів*
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті неповністю, студент володіє матеріалом не в повній мірі	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано вільне володіння матеріалом	Виконано усі вимоги завдання, чітко інтерпретовано отримані результати
Індивідуальне завдання з Теми 4	*<12 балів*	*12-15 бали*	15-18 *бали*	*18-20 балів*
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі розрахунки відсутні, відсутній аналіз отриманих даних	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, чітко інтерпретовано отримані результати
	<11 балів	*12-14 бали*	15-17 *бали*	*18-20 балів*
	Вимоги щодо завдання не	Більшість вимог	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання,

Індивідуальне завдання з Теми 5	виконано	виконано, але		чітко
		окремі розрахунки відсутні, відсутній аналіз отриманих даних		інтерпретовано отримані результати
Сума балів	*<59 балів*	*60-74 балів*	*75-89 балів*	*90-100 балів*

5.2. Формативне оцінювання

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усне опитування після вивчення тем	На наступному практичному занятті після викладення матеріалу за темою
2.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над розрахунковим завданням протягом занять	Протягом семестру
3.	Усний зворотній зв'язок від викладача після виконання розрахункового завдання	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання
4.	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації завдання	Безпосередньо після завершення презентації

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Рекомендована література

Базова

1. Севериновська О.В. Етологія (основи поведінки тварин): підручник для вищих навчальних закладів / Севериновська О.В., Пахомов О.Є., Рибальченко В.К. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2020. – 292 с.
2. О. П. Корж Етологія тварин: навчальний посібник / О.П.Корж .- Університетська книга, 2023.- 236 с.
3. М.В. Шевців, М. Філоненко, Зоопсихологія з основами етології : підручник / М. В. Шевців , М. Філоненко – Центр учбової літератури, 2021.- 242с.

Допоміжна

4. Науменко В.В., Дячинський А.С. та ін. Фізіологія сільськогосподарських тварин. Практикум. - К.: Агропромвидав. України, 2020. - 234 с.
5. Ян Гулсен, Дріс Арден Сигнали годівлі : Практичний довідник зі здорової г одівлі молочних тварин / Ян Гулсен, Дріс Ален – видавництво Roodbont , 2020 – 90 с.
6. В. Д. Іванова, Етологія тварин : методичні вказівки до практичних занять / В.Д. Іванова – навчальне видання., 2023.- 35 с.
7. Куртяк Ф. Ф., Куртяк О. Д., Куртяк М. Ф. Поведінка тварин та людини : короткий конспект лекцій / 2-ге вид., стереотипне. Ужгород : Говерла, 2023. 88 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/56554/1/etologi-buklet-text- lekci2024.pdf.
8. Ян Гульсен Сигнали корови : практичний довідник для менеджменту молочної ферми / Я. Гульсен – Українське видання , 2021 – 95 с .